

א' ב' שבפרשה

רעיון ומוסר השיכל בדרך משל ונמשל הנלמד מהפרשה
מבארם של רבותינו מפרשי התורה, בעלי המוסר והחסידות.

מאמר חובה
ביסוד ושורשי החסידות

קויטל מן התורה, מניין?

הרב אהרן רכניצר

את הבנק". המנהל הבטיח לו שיבדוק את הנושא לעומק ויחזיר לו תשובה.

בשיחה חוזרת של המנהל פנה אליו ואמר: "מר טפנהיים צר לי לאכזב אותך, אולם מבדיקה מול זבולון הפקיד המנהלי שלך, שמעתי שאתה לא עומד בהסכמים אתו, אינך מפקיד את הכסף בזמן שנקבע לך, חורג הרבה ממסגרת האשראי שלך, ומתעלם בידעין מאזהרותיו. אתה מבין לבד שככה אי אפשר לנהל את החשבון שלך, ברור לך גם שאסור לו להתחשב אתך, כיוון שאתה לא שועה לדבריו או לאזהרותיו, תבין שתפקיד זה בנוי על אימון וקשר שיש ביניכם, ברגע של ניתוק מצדך - נפסק האימון, עליך להבין שלהיות תחת 'פקיד מנהלי' זאת פריבילגיה שאנחנו מנהלי הבנק מאפשרים למי שאנחנו סומכים עליו.

'בנק-העובדים' היה בין הבנקים המצליחים ביותר, הבנק החזיק במרבית החשבונות של כלל העובדים, היה לו לבנק ייחודיות משלו וקנה לעצמו שם טוב בקרב העובדים ופשוטי העם, שהרגישו שהבנק הולך לקראתם ומתחשב בצרכיהם.

כמובן שזה לא התחיל ביום אחד, זה היה תהליך אסטרטגי מחושב, שנבנה לאחר מחקר ארוך ומקיף בו התוודעו מנהלי הבנק לצרכיהם של הלקוחות - שהם רוב רובו של העם.

ולכן על פי מצבך הנכון לעת עתה - לא תהיה לנו ברירה, אלא אני בעצמי אקח את התיק שלך תחת פיקודי, ברור שהתנאים יהיו נוקשים יותר, מעתה לא יהיו הנחות או ויתורים, אלא אם במהלך תקופה תוכיח אחרת, נשקול שוב את האפשרות להחזיר לך את האופציה של התנהלות תחת פקיד מנהלי, שהוא קל יותר אך - עד אז תהיה תחת פיקודי הנוקשה.

אין זה עונש ח"ו אלא כורח המציאות. כאן ברמה הפיקודית העליונה הכל מתנהל לפי הספר לפי שורת הדין, ולא שייך להטות את הדין לחסד. לעומת זאת ברמה הפיקודית שנמסרה לפקידים המנהליים נתנה להם הסמכות ללכת לפנים משורת הדין במידה ויש אמון בין שניכם, כל עוד אתה כפוף אליו ומציית להוראותיו. כאמור במקרה שלך הפסדת מתנה זו, לכן כמו שאמרת אתה תעבור תחת שבט ביקורת.

מר שמעון טפנהיים ניסה להצדיק את עצמו בפני המנהל ואמר: "זה לא שאני לא בסדר, זבולון הוא זה שלא מבין אותי - הוא קובע לי זמני תשלום ומגביל את גובה האשראי וכו'. אם הוא היה מתחשב איתי, הכל היה מסתדר".

מנהל הבנק ענה לו "תתפלא לשמוע שלפעמים יש אנשים שהם יודעים יותר טוב ממך, מה טוב עבורך, כשאתה מבקש כל מיני הקלות אתה רואה את עצמך במצוקה העכשווית, לפעמים אינך רואה את התמונה הכוללת של בניית תקציב מסודר המותאם בשבילך.

מר טפנהיים הנכבד, תקציב מאוזן פירושו בניית מסגרת שתשמור עליך שחס וחלילה לא תקלע לחובות - שלעולם לא תוכל לפרוע, תקציב שתמיד תוכל לחיות אתו בשלום, זהו בדיוק תפקידו של הפקיד המנהלי ללמוד כל אדם לגופו לעבור על השמות עם כל היסטוריית העבר לתכנן לטווח הארוך ולפי זה לתת לך מענה אופטימלי ראוי ונכון במדויק בשבילך. תפקידך הוא רק להאמין בו ולעשות ככל אשר יורה לך ואז יהיו לך חיים טובים ומאושרים".

התנאי לקבלת התורה להאמין שהצדיק יכול לשנות מזירות

גודל מעלת הדבקות בחכמי וצדיקי הדור אשר מסונן הבעל שם טוב נגלה לנו גודל מעלה זאת, כי ספיהם אנו חיים, כי בלתי דיבוק חכמים שבדור אינו באפשרי להיות קיום לעולם, ותמצא שטעם שהוסיף משה יום אחד מדעתו, לאחר שהעליונים ותחתונים היו עומדים ומצפים על יום קדוש זה? והוא כדי להשריש ולהראות שהתנאי לקבלת התורה הוא להאמין כי בכח הצדיק לשנות כרצונו.

(תפארת שלמה - שבועות)

הצדיק מבטל המזירה שנגזרה על האדם

כתב הבעש"ט ע"ה פ'וה' פקד את שרה עיי"ש שביאר הפסוק צדיק מושל ביראת אלוקים (שמואל ב כ"ג) מי מושל בי - צדיק, שהקב"ה גוזר מזירה והצדיק מבטלה, ואין מבטל מזירתו? כי כל הרעות והיסורים הם דינים, ודינים אינם נמתקין אלא בשרושן, ואיתא בזה"ק (תרוסה) בינה מסטרה דינין נפקין, והצדיק מעלה כל הדינין אל הבינה ושם ניתקנין בשרשם.

(בעש"ט ע"ה - ת - וירא)

מהבדיקה והסקרים העמוקים שנערכו, גילו מנהלי הבנק שכל בן אדם יש לו סדר הוצאות והכנסות משלו, תקופות טובות יותר וזמנים מוצלחים פחות, תקופות של הוצאות יתר כמו חגים ובין הזמנים, ועד להסדר החדשני - מנהל הבנק לא יכול היה להתחשב בצרכיו של כל לקוח בפני עצמו, וכתוצאה מכך היה המנהל עסוק כל היום בהחזרת צ'קים והוראות קבע לטפל בתלונות של לקוחות שהרגישו נפגעים וכו"ב. כל זה היה עד שאושר המהלך החדשני שגובש.

החל מהתקופה הקרובה - התוודעו מנהלי הסניפים, יתמנו פקידים שיוגדרו בתואר של 'פקיד מנהלי', מעין סגן מנהל שאליו מועברת הסמכות לפעול עם הלקוח כפי הבנתו, כלומר להחמיר ובעיקר להקל, להתחשב בלוח השנה של כל לקוח ולפי זה יתנהל החשבון. כמובן שהם יהיו מקושרים וכפופים למנהל הסניף.

בפרסומים ובהסכמים עליהם הוחתמו הלקוחות נכתב מפורשות, הבנק בונה תהליך אימון מחודש שיבנה בין הלקוח לפקיד המנהלי, על סמך זה יוכל הפקיד לתת הקלות, וכל זה מותנה בחשיפת כל הדו"חות הכספיים + התחייבות לקיום הוראותיו של הפקיד המנהלי, אחרת יוחזר הטיפול של הלקוח ישירות למנהל הסניף, שמשמעותו ניהול החשבון על פי אמות הדין וחוקי הבנק הנוקשים.

זבולון פדרמן - היה אחד מהפקידים המוצלחים והמבוקשים ביותר, הוא ידע להגמיש את עצמו ולרדת אל העם, להתאים את מסגרות האשראי ספציפית לכל אחד ואחד, אם היה למישיהו בעיה בחודש מסוים היה פונה אליו וידע לבטח שהכל מסתדר, בכל בעיה היה זבולון הכתובת, הלקוחות ידעו שעם זבולון אפשר לדבר ולקבל יחס הוגן ומתחשב.

אחד הלקוחות של זבולון היה מר שמעון טפנהיים, אשר משום מה לא היה שבע רצון ממנו, שמעון היה טעון על זבולון ופנה למנהל הסניף בטענות "זבולון ממש לא מבין אותי, לא מתחשב בי, והוא גורם לי עגמת נפש ואני שוקל לעזוב

איתא בגמרא כשעלה משה למרום אמרו מלאכי השרת מה לילוד אשה בינינו וכו' נראה לבאר כי הנה דוד המלך ע"ה (שגם יום הסתלקותו הוא בשבועות) אמר ואתהלכה ברחבה כי פיקודין דרשתי (תהילים קי"ט) ופירש בישמח משה "כאשר בני ישראל שומעים למוכיחיהם, אז אין צורך לפקוד ה' ממרום ח"ו כדי להשיר ולהדריך את האדם, כי אם יש דין למטה אין דין מלמעלה כידוע, וזהו ואתהלכה ברחבה ברוחב לב בלי דינים כלל, כי פקודין - היינו הפקיד בלשון ויפקד המלך פקידים, שהם הצדיקים מנהיגי העם שבכל דור ודור דרשתי ושמעתי להם.

ומדבריו למדנו שהצדיק מגין ומשפיע לישראל אך ורק כשהאדם קשור לפקיד זה, היינו הצדיק ושומע לדבריו, ואם לאו הרי האדם הזה מסיר עצמו מלהיות תחת פיקודו, ומעביר דינו לאלופו של עולם להקב"ה בכבודו ובעצמו.

וזה פירוש הפסוק (שמות כ, טז) שאמרו ישראל 'דבר אתה עמנו ונשמעה - וממילא אל ידבר עמנו אלוקים פן נמות' שיראו ממידת הדין ח"ו וכשמה יהיה הפקיד הממוצע יטיב להם במידת הרחמים כדברי הרמב"ן.

וזהו ששאלו מלאכי השרת שתפקידם לבצע את הדינים, כדי להחזיר את בני"ת בתשובה בעת המצטרף: 'מה לילוד אשה בינינו דהיינו הצדיק העומד באמצע להיות מעורב במה שנוגע לשליחותנו כדי להחזירם בתשובה? וע"ז ענה להם השי"ת, שבא משה רבינו לקבל התורה ועי"ז יוכל לעשות דין למטה ובזה לבטל דין למעלה, השיבו המלאכים בתרעומת מה אנוש כי תזכרנו וכן אדם כי תפקדנו, דהיינו האדם מצד עצמו מהו שתזכרוהו, ובן אדם כי תפקדנו שתעשהו פקיד לפקד על חטאי בני אדם ולעשות דין למטה ובכך לבטל דין של מעלה?

ע"ז אמר לו הקב"ה למשה, 'אחוז בכסא כבודי והחזר להם תשובה'. דהיינו כמו כסא הכבוד שנראה שהחיות נושאים אותו ובאמת הוא נושא את נושאי, כן מנהיגי ישראל אף שנראים קטנים ממלאכי השרת, מ"מ באמת המה נושאים את נושאייהם ובדבריהם מחזירים אותם בתשובה ובזכות זה מבטלים דין למעלה" עכ"ל.

"שם האדם מורה על מהותו" כך כתב המהר"ל (גבורות ה' פכ"ד) וכן כתב ר' צדוק הכהן (דובר צדק פרשת אחרי) "השם הוא רושם לשורש הנפש" בזה שהאדם מזכיר עצמו בשמו אצל הצדיק בכוחו להכיר את שורש נשמתו של המתברך, לדעת מה תפקידו בעולם הזה, (ומינה תבין מדוע הקפידו הצדיקים בקריאת השם המלא והמדויק) והצדיק בוחן בעומק דעתו מהו הדבר הטוב והנכון עבור המתברך, וממילא מכון

את ברכתו אל התכלית-שיזכה המתברך להשיג את השלימות הנצרכת לו כדי שורש נשמתו. כך למשל, כאשר הצדיק מברך את החולה שיתרפא, אין זה רק ברכה שיסור ממנו החולי, אלא גם שלא יעכב חוליו בעדו מלהשלים תפקידו ויעודו בעוה"ז, זוהי מהותה של ברכת הצדיק - שיהיה לאדם כל הסיוע הנצרך לו מן השמים כדי למלאות חלקו בעבודת ה' ללא מפריעים.

לא תעשה לך פסל פירוש בספר ארון עדות, שכשהאדם פונה אל הצדיק אל יעשה ממנו פסל לחשוב שהוא המושיע אלא יגע שהוא בחינת הצניור המשפיע שבכוחו לבטל כל גזירות קשות ולפעול ישועה מן השמים.

וזה היה תכלית מנין בני ישראל שירדו משה ואהרן לשורש נשמתם להעלותם לצור מחצבתם לתקנם מכל סיג ופגם, כל אחד לפום דרגא דליה, ולכן היה מן הצורך שיזכירו שמם ושם אביהם ומשפחתם ושבטם מפני שהם מורים על שורש ומהות נשמתו של האדם שעל פיהם נקבע תפקידו וחלקו בעבודת ה', ובזה ישימו עליהם עינים לטובה לבל יחסר להם מאומה בכל המצטרף להם לעבודתו ית"ש.

הנמשל: מול מערכות השמים כלפי אדון העולם כולו, יש את הצדיק אשר הוא עומד ממוצע בינו לבין העם, (ראה מסגרת). תפקידו הוא להטות לבבינו אליו ללכת בכל דרכיו, להתאים אותנו למסגרת הטובה שבבילינו והוא המליץ בינינו להטות את כף החסד למעננו בעת הצורך, אבל כל זה שייך רק כשאנו מאמינים בו ושומעים בקולו ועושים רצונו וציוויו, אולם כאשר יאמר האיש על דבר שהורה הצדיק, את זה אני מבין באופן אחר ובזאת אעשה ככל העולה על רוחי, הריהו מסיר עצמו מהנהגתו של הצדיק ומוסר דינו לשמים ומכניס עצמו היישר למידת הדין.

אבל האדם שזוכה לחסות בצל הקודש, יזכה שמשמיא ירחמו עליו וצדיק גוזר עבורו בשמים והקב"ה מקיים על ידו ונותן לו לפניו משורת הדין. והוא העניין אשר אנו מזכירים עצמנו לפני הצדיק בהזכרת שמינו בכל עת שמחה, וח"ו בעת צער, אנו משתפים אותו בכל מערכת חיינו והוא אשר רואה הכל, יודע במה לברכינו מה הוא לטובתנו, ואם ננהג בדרך אמונת צדיקים זו ייטיב לנו בזה ובבא.

כך היה בימי משה, וכן הוא בימינו. ודבר זה חידש לנו הבעש"ט נב"מ (אשר יו"ד שלו בשבועות) ע"פ הזה"ק דאיתפשוטא דמשה בכל דור דוד, והצדיק - אליו יתקשרו צאן מרעיתו, בוחן בדעתו מהו הדבר הטוב והנכון עבור המתברך, ולא דווקא כפי רצונו המדויק שרוצה, אלא מכון ברכתו אל התכלית הנרצה כראוי וכיאות לאדם, כפי שורש נשמתו.

מהו בחינת הממוצע?

"הצדיק נקרא כחינת הממוצע בין ישראל לאביהם שבשמים, שע"ז אמר מרע"ה (דברים ה), 'אנוכי עומד בין ה' וביניכם' עומד ביניהם ממש, בבחינת הממוצע, והוא שעל ידו עולים ומתקרבים הסוני עם ישראל הפשוטים, ע"י החכמה ומוסר התורה, שהוא מורה להם ללכת בדרך ה'. וגם, שעל ידו עולים כל התפילות והברכות ומעשה המצוות שכל ישראל".

(באר מים חיים - ויצא כח, יב)

חובת ההתקשרות אל הצדיק

בזמנינו העיקר לעבודת השי"ת הוא להתדבק אל הצדיקים, וזה העניין - פרסם הבעש"ט זצ"ל בעולם, שכל מי שמפריד עצמו מהצדיק ואומר בלבבו מה לי לנסוע לצדיק הדור לבקש תורה ספיו, הלא כמה ספרים קדושים במוסר השכל דרושים לכל חפציהם בתורה ובראת שמים, אבל באמת אין זה כלום, כי ראיית פני הצדיק הוא מבטל מסנו כל הסודות רעות, דהיינו עצלות והעצבות וכל התאוות רעות ר"ל, וגם בצדקה מה שנותן לצדיק זוכה למדות טובות וכל חסרונו ישלים על ידי דיבוק חכמים.

(תפארת שלמה - וישב)

ויקח משה ואהרן את האנשים האלה אשר נקבו בשמות. ואת כל העדה הקהילו... ויתילדו על משפחותם לבית אבותם במספר שמות (במדבר א, יז-יח)

ברמב"ן כתב "הביאו כל העדה איש שקלו, ואמרו לפני משה והנשיאים: אני פלוני נולדתי פלוני ממשפחת פלוני שהוא לשבט ראובן..."

מדבריו משמע שנמנו כל אחד לפני משה בפני עצמו בכל פרטי יחוסו וכמאמר ה"תוב" במספר שמות" וטעם הדבר מתבאר בהמשך דבריו (שם, מה), "כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע עליהם בשמו, יהיה לו דבר הזה זכות וחיים... וכן לכולם זכות במספר שיקנו לפני משה ואהרן, כי ישימו עליהם עינים לטובה, יבקשו עליהם רחמים... והשקלים כופר על נפשותיהם". מדבריו למדנו שזה לא היה סתם מנין כי אם התקרבות של כל אחד ואחד מישראל לפני משה ואהרן, כדי שישמו עליו עיניהם לטובה ויבקשו עליו רחמים, ומכאן ראייה מן התורה למנהג חסידים ואנשי מעשה לתת קויטל ופדיון לצדיקים שבכל דור.

הסבר העניין יבואר ע"פ משנתו של האמרי יהודה מסעקלהיד (רבי יהודה סג"ל ראזנער צוקלה"ה הי"ד שנעקד ועלה בכבשן האש ביום א' דשבועות תש"ד).

לזכר עולם יהיה צדיק

גיליון זה נודב לזכרו של האי גאון וקדוש המפורסם, סיני ועוקר הרים, ציס"ע תהלתו מלאה הארץ, הוא הגבר הקים אהלה של תורה בהרבצת תורה לאלפי תלמידים בשיבתו הרמה סעקלהיד

רבינו הגה"צ מרן יהודה סג"ל רוזנער הי"ד בהגה"ק מאיר ישכר בער צוקלה"ה בעל ה"אמרי יהודה" זיע"א

שעלה בעשן הכבשן ביום א' דשבועות תש"ד עם כל משפחתו ע"י המחפרים והמ'נאצים' ימ"ש

זכה וחלק מכתבי ידו נמצאו בדרך נס ובגליונו זכינו לדלות פנינה נפלאה.

ת.נ.צ.ב.ה.

הנוצח ע"י יודינו עוז הרה"ג ר' אליעזר וורטהיימר שליט"א נשיא מוסדות "אמרי יהודה סעקלהיד" בארה"ק אשר זכה להקים בנין מפואר לתורה ותפילה לזכרון צדיק ולשם עולם.

העלון יוצא לאור ע"י **קופירויטונג** שירותי כתיבה - ודעת קול

טלפון: 073-73-70-930

קדושה אהרן 12 ירושלים. דוא"ל: copywriting@gmail.com

שינוי גרפי ברמה גבוהה לפי עסקים ומוסדות

גריפיקה פרסום הפקות יח"צ אסטרטגיה

קוטר 12 ירושלים